

Pirna drama

(iz Zbornika Nikše Ranjine)

[Pirna drama]

Interlocutori:

Pallas, Juno, Apollo, Venus, Cupido, Amante, Amata et Jupiter.¹

Pallas a Junone:²

Višnji bog od nebi u vječnoj radosti
daj mir nu sad tebi u svemu zadosti,
i ktomu još molju da pustit nam bude,
ako mu je u volju, mir i goj odsvude,
5 shraniti još ove počtenoj ljubavi,
svrh svega da slove njih satvor gizdavi;
zle misli odnimit od njih on da bude,
moljen'ja njih primit po sve dni odsvude.
Ti mnogo dobro znaš, i nije ti skroveno,
10 vladaocem dati vlas ima se svršeno.
Službenoj mladosti, gospođe prikrasna,
ima'u se milosti učinit sve svasma.
Videći da ljubav, s razumom istina
meu dvjema pribiva'u nada sve počtena,
15 kroz ke sam ja primil' služen'ja zadosti
ka mi su učinil' svojomzi mladosti,
mislil' sam zatoj, dim, da je jur razložno
učinit dobro njim svakoje i podobno,
20 nekano svakojim ki razum moj slide
u svemu pokoj im dohodi i pride,
neka se ne kaju od moga sliđen'ja,
a platu da imaju svojega služen'ja;
svrh togaj da tvojoj izvrsnoj svitlosti
služen'ja nu zatoj učine zadosti,
25 jere je tvoja moć u dobru dovijeka
sadržit, ako hoć, životu človjeka.
Krostoj te sad molim, sestro mâ pridraga,
nada sve i milim gospođe pribлага,
satvorit združen'je meu ovim ti budi

¹ Sudionici: Palada, Junona, Apolon, Venera, Kupid, Ljubovnik, Ljubovnica i Jupiter

² Palada Junoni:

Pirna drama

30 i moje željen'je ispuni sve odsvudi;
er slike ne imaju u svemu mjestu ovom,
tebi se pridaju, gospođe, svi sobom.
Slavu ćeš dobiti po vijeke vijekomam
nigdar ju zgubiti, toj dobro ja poznam.

Resposta de Juno a Pallas:³

35 Toj tebi potvrdit objetom nu vječnim,
u ljubav sadružiti i tjezijek razumim,
da vrijeme nijedno njih bude razdiljat
ner vas vijek zajedno u miru pribivat;
i porod još tomu da budu imati,
40 životu u svomu radosti uživati,
i dobra svakoja višnjega ufaje,
vječnoga pokoja na svrhu imaje.
Nu togaj cić [pođi] Veneri prislavnoj
Ljubavi gospođi, neka ona speru toj.

Resposta de Pallas a Junon:⁴

45 Naći ju poč hoću, i toj se ufaju
Ljubavi gospođu na volju bit moju,
zač meni vazda je u svem pogađala,
u nju se uzdaje sve mi je dopuštala.
Nu ter po koj srjeći nađu ja nje lipos
50 kojgodijer u smeći, sa svu moć i kripos
hoću ju moliti, - mladosti gizdavi
toj bude stvoriti cić moje ljubavi.

Partasi Pallas da Junone et, camminato un poco, fermasi parlando a si stessa
appresso:⁵

55 Svrh svega misleći,
mojoj pameti steći, kroz činjen'je
ne imaju svasma ufan'je: er može bit
družba se taj razlučit nu po koj srjeći

³ Odgovor Junone Paladi:

⁴ Odgovor Palade Junoni:

⁵ Oprosti se Palada od Junone, te, malo prošetavši, zaustavi se govoreći potom sama sebi:

Pirna drama

kroz ljubav nu budu. U smeći nu ako života
razluči se njih lipota, ako još ktomu
pokojne životu svomu ne imaju moći?
60 Krostoj ću ja sad poći prî toga vidit
Apola nu razum iskusit i bez griješen'ja,
priklonit mu mâ moljen'ja prav odgovor
da primi za moj ovi stvor; kroz njega viru
da otidem nu ja u miru prislavnoj Veneri,
65 neka ona toj satvori, pravojzi ljubavi
njih ljepos sastavi. Zatoj ću sada poć,
er takoj stvorivši sagriješit neću moć.

Pallas fazza sacrificio consueto ad Apollo; ingenocchiata parla appresso:⁶

Vele priklonito i[z] srca molimo,
70 Apolo, mi zato tebe sad smiljeno
odgovor da budeš meni vjerni izustit,
u dobru hoć li čes sej drage sadružit,
i jošte na nebi je li toj slučeno,
molim se ja tebi, rec' mi je l' svršeno,
jeda gorka srjeća more li ih uhilit
75 ter smrtna nu smeća ukratko ucvilit.

Resposta da Apollo a Pallas ingenocchiata:⁷

Conjunctis tamen sacris te praeside thedis
protinus aeternus inde sequetur honos.⁸
Združen'je toj slično ter bitje počteno
i dobro sve vično njim je dopušteno.

Intesa risposta, Pallas trova Venus com parole appresso:⁹

80 Na svijet mladosti blažena, ke, oj, Ljubav,
sina tvojega, nu uprav i njega strile
nad sve slide kroz vile, zdravje i mir tebi

⁶ Palada prinosi uobičajenu žrtvu Apolonu; kleknuvši potom kaže:

⁷ Odgovor Apolona Paladi na koljenima:

⁸ Združivši ipak svete baklje s tobom kao čuvarom
odmah zatim vječna slijedit će čast.

⁹ Čuvši odgovor, Palada se obraća Veneri sljedećim riječima:

85 višnji bog sam s nebi dopustit da bude.
U dobru svem odsvude budući slišal',
 velmi dobro razmišljaj' tve, oj, vjernosti,
na svijet ke da'u žalosti semuj živjen'ju,
 misleći o momu htjen'ju darov dostojnu,
vjernu služi podobnu učinit zadosti,
90 pod mojom ki je oblasti; ter za toj stvorit
s Junom sam htíl' govorit cíć togaj činjen'ja.
Sva svoja možen'ja meni je prikazal',
ter me je k tebi poslal'. Budem ti pravít,
 pomoć na toj tvu prosit, er si gorušta
95 zvizda od nebi svitlušta, jer ti možeš
skrušít na svít što hoćeš pravoj ljubavi.
Molim, srca sijeh postavi na svít, da toli
lipostju nisu oholi, ner zajedno pribivav
da uživat budu ljubav kroz mē moljen'je.
100 Molim, jur daj smiljen'je; i toj ne krati,
na toj njih srca obrati nada sve i kripós,
 neka njih tebe lipos u svem proslavi,
živeć krasnoj ljubavi pokoj da imaju.

Resposta de Venere a Pallas:¹⁰

105 Veselijem nu srcem ter htjen'jem još pravijem
 čuli smo sve sasvijem i mnogo dostojno
pitanje tve podobno. I toj ti htećí
 stvorit, nu ovdi stećí, sad mi se vidilo
Kupida moga dílo toj svasma združít,
 u moć koga 'e sve na svít, neka on satvori,
110 da me krostoj ne kori, ner uprav meu tijem
 ljubav stvori dražijem i svojim zlatim stril
pod njegov obrati kril, davši im pokoja
 sva ka im se dostoja. Togaj cíć pođimo,
brzo ga nađimo. S njime ću govorit,
115 da t' bude toj stvorit, - u miru ter goju,
u svem na svít pokoju budu služeni,
 pod naše vladan'je ljubavju združeni.

¹⁰ Odgovor Venere Paladi:

Venere con Pallas trovan Cupido, et Venus li parla nel modo subscripto:¹¹

Bože krilati, pođ' [i] veće ne krsmaj
ter meni satvori prislavnu jednu stvar,
120 i na toj [nu] brzo poleti kako zmaj.
Meu dubjem tuj blizu pribiva čudni dar,
na svijeti jedna vil, ka suncu odsiva,
dostojna imati kroz ljepos svaku har.
Svjetlostju sve zvizde od nebi dobiva,
125 meni se u družbu podoba ljepotom,
razumom ter umom ki u njoj pribiva.
Svakoga nadhodi izvrsnom dobrotom,
nu kad se još stavi u slavu nje ures,
sunačcu [svu] svjetlos vazima ljepotom.
130 Nu posli ovdi još gizdavi mladac jes,
razumom na sviti i slavom podoban,
i ktomu dostojan svakoju imat čes,
kroz hvalu vrijednosti sad ovdi bogom dan,
a vili ljepostju i dobrom sličan svim,
135 plemena izvrsna, pokoju dostojan.
Krostoј sad[a] pođi s načinom svim tvojim
toj dobro stvoriti; er nigdar nećeš moć
taku čas dobiti, toj vi ja pravo vim.
Plamenkom gorućijem užeži [ti] njih mōć,
140 neka da u ljubavi budu pribivat[i],
mirnomu pokoju kada ih budeš oć.
U tomuj činjen'ju nemoj ti krsmat[i],
nere tvoj stril sa svom moćju ter kriposti
iz luka tvojega budi njim poslat[i],
145 neka tijekom sve svasma učiniš zadosti.

Resposta de Cupido a Venere:¹²

[S] zlatima strilama i s lukom napetim
poći ću nu hrlo sad ja protiv[u] tim,
tolika moć moja ere je, pravo vim,
150 spraziti vas sî svit da morem sve sasvim.
Nije toli nitko jak ni togaj [ja] vidim,
more se protiv mni obranit, toj vam dim:
toj se je vidilo da Jova gorućim
pod ljubav plamenom stavil[a] sam mojim.
Krostoј sada, majko pridraga, hoću poć,

¹¹ Venera sa Paladom susreće Kupida, te mu Venera govori na dolje naveden način:

¹² Odgovor Kupida Veneri:

Pirna drama

155 jada im zadavši, pod moju nu oblas
i službu priveriti hoću ih pod svô moć;
i svrh njih dat hoću tebi ja svaku vlas,
da od njih ti činiš u svemu nu što hoć,
i kroz njih da imaš na svijeti vječni glas.

Cupido sen parta, e trova l' amata, e trali un stral aurato, dicendo:¹³

160 Užeži goruć plam gizdavu suj vilu,
da nje najmanši pram očuti mo'u strilu.

Ferita, l' amata lamentasi infra:¹⁴

Mem srcu što ćutim? vajmeh, ovoj što je,
jadovno tere tim razdiram prsi moje?
Još muke tolike odkud su meni sad,
165 umjesto od dike ter na me prišal jad?
Ajmeh, da li je na toj prišla mlados moja
kroz ljubav život moj da ne ima pokoja?
Ajmeh, kakva boles skončava život moj,
kroz moju trudnu čes mislim ja sada toj!
170 Ajmeh, moja nesrjećo, na što me s' dovela?
o trudna zla smećo, tvrdo t' me s' sad smela,
da žudim smrt ja sad mojojzi mladosti
kroz ovi žestok jad; toj li mi dopusti?
Ljubavi, nevjerom koja me ushrani,
175 životu mom smjernom zač me tač izrani?
Ter sade ne imam moć da tebi suprotim;
zatoj ću život oć tebe cić vas sasvim.
Jer plami gorući srce mi skončaju
i plači mogući oči mē uživaju;
180 dušica još moja iz tijela hoće poć.
mučenja er tvoja patit već ne ima moć.
Ter mi je usilos iskati krostoj lijek,
kroz tvu da nemilos ne bolim vas moj vijek,
pustivši sad tužbe i plače jadovne,
185 ištući još družbe za mene podobne.
Febo ako muke i druge nevolje
kroz tvoje odluke imal je i volje;
i ako nije Jove uteć mogal tebi,

¹³ Cupido odlazi, nalazi ljubovnicu, te je pogodi pozlaćenom strjelicom, govoreći:

¹⁴ Pogođena, ljubovnica ovako se žali:

Pirna drama

190 imenom ki slove i vlastju na nebi;
Marte još krozi te imal je ranice,
toj dobro vi znate, cić svoje diklice.
Pokle nu nijesu oni mogli se obranit,
koji su uzmožni, ner te su htjel' hranit,
kako ću ja, ka sam na svijeti stvorena,
195 učinit sad da sam tve moći zbavljena?
Da odkle nije moć suproč tvôj jakosti
imati nu pomoć mojojzi mladosti,
sej moje mladosti prislavni t' davam glas,
svom moćju krjeposti svrh nje jur da imaš.
200 Sluga t' se nazivat i srcem služit ću,
tvom dvoru pribivat povijeke ja hoću;
imaću ufan'je kroz tvoju slavnu moć
trudno mê živjen'je da će imat još pomoć,
imaće smiljen'je i druge radosti,
205 u svemu svršen'je ovizijeh bolosti.
Odnim'te s' od mene sve tužbe na sviti,
zač rane ljuvene odlučih trpiti;
er ljubav dobiva na svijeti svakoga,
krosto joj dariva života svak svoga.
210 Tijem joj se darovah u ruke sva sasvijem,
i srce prikazah [s] životom svijem mojijem:
on neka jur vlada ures moj i ljepos,
da izvida iz jada mladahtu mû mladost.

Cupido trova l' amante e trali l' aureo stral dicendo:¹⁵

215 Pod moju sad oblas sužan ćeš ti biti,
životu svomu vlas po sve dni zgubiti.

L' amante ferito lamentasi infra:¹⁶

220 Ajmeh, jur ćutim prišal da sam sužan,
ajmeh, jur ćutim gorući ognjen plam
koji je skončan'je mojemu životu;
poznavam da ljubav čini jur tužan
moj život i dušu i moj najmanši pram
kroz vile gizdave anđelsku lipotu,
koja je pogubje, oj, momu životu.

¹⁵ Cupido nalazi ljubovnika te ga pogodi pozlaćenom strjelicom govoreći:

¹⁶ Pogođeni ljubovnik ovako se žali:

Pirna drama

Ter već nu ne poznam ni što sam, ni tko li,
u momu bitju nisam živ ni mrtav, -
225 svrh togaj vidim se zdrav.
Ajmeh, ovdí čujem da je jur okoli
ona kroz koju život moj se boli;
krostoј ću poč sáde, jeda se dostoja
viditi nje lipos koja me umori.
230 Ovo jur lipote ka suncu odsiva,
po koj ću skazat tužen'ja sva moja,
jeda po koj srjeći milost mi satvori
onaj ka sunce svjetlostju dobiva
da sa mnóm u rados nada sve uživa
235 gizdavu mlados svu. Odsade dovika,
o vilo prislavna, smrti me ukloni,
ljeposti tve pokloni.
Vidiš li jer tvoja mori me prilika?
vidiš li er si ti sva moja jur dika?
240 Pomoć mi sáde daj i tvoga smiljen'ja,
i ktomuj izmi vaj od moga živjen'ja;
ne čin' me već bolit kroz tvoju ljubav
neg ove tužice od sve me svasma izbav'!

Resposta de la amata a lo amante:¹⁷

Shraniti tvu krjepos, moj vijenče gizdavi,
245 nada sve i ljepos hoću ja u ljubavi,
i moje sve dike na službu hoć imat,
po sve dni sve vike sa mnome pribivat;
I er tako hotil je oni bog krilati
ki vazda mislil je s tobo[m] me sastati.
250 Krostoј se ja sada u dar ti darivam,
neka jur iz jada život tvoj izvidam.
Za biljeg od toga ter vjere jur prave,
ufan'ja nu moga gizdave tve slave,
poljubit tve ličce hoću sad gizdavo,
255 pridrago sunačce, moj ures, mâ slavo.

¹⁷ Odgovor ljubovnice ljubovniku:

Benediczion de Pallas:¹⁸

Blažen'ja i radosti, sve dobro odsvude
dopustit mladosti vašoj bog da bude;
u miru i goju ljubveno pribivat,
u vječnom pokoju na svrhu počivat.

Jupiter coniunga le sponsalizie com parole subsequente:¹⁹

260

Vivite felices castique cupidinis ambo
exercete diu dulcia bella simul,
et videat tota vos ludere nocte lucerna,
donec vos faciet curva senecta graves.²⁰

Finito fazza la [mjesto lo] amante con la amata insieme un ballo.²¹

¹⁸ Paladin blagoslov:

¹⁹ Jupiter spaja mladence slijedećim riječima:

²⁰ Živite sretni i neokaljani požudom oboje
vježbajte dugo slatke bojeve istovremeno
i neka vas svjetiljka vidi da se igrate čitavu noć
dok vas pogurena starost ne učini teškima.

²¹ Na kraju, ljubovnik i ljubovnica zajedno zaplešu.

RJEČNIK

Amante (tal.) - zaljubljenik, ljubavnik

Amata (tal.) - "vrijedna ljubavi"

Apollo - Apolon, starogrčki bog sunca, pjesništva i glazbe, pokrovitelj umjetnosti; simbol mladenačke ljepote

cić - zbog, radi

Cupido - v. **Kupid**

čas - čast

čas - kob, sudbina; moć; sreća

dim - v. **diti**

diti (prez. **dim**) - govoriti, kazati

dostojati - zavređivati, zasluživati

dubje - stabla, drveće

er, ere - da, jer; što; otkad

Febo - nadimak boga Apolona (v.), često se koristi umjesto njegova imena, "Sjajni", "Blistavi"

goj - spokojstvo, mir; sklad; užitak

gorušti - rumen; vruć, žarki, koji gori

har - milost, dar; hvala, zahvalnost

imaje - imajući

interlocutori (tal.) - sudionici

Jove (gen. **Jova**) - Jupiter, vrhovni rimski bog

Juno - Junona, glavna starorimska

boginja, sestra i žena Jupiterova

jur - već

krostoj - zbog toga, zato

Kupid - Kupido, rimski bog ljubavi, Amor (grč. Eros)

ljepos - ljepota

ljuven - ugodan, drag, ljubak; ljubavan; zaljubljen

Marte - Mars, rimski bog rata (grč. Ares)

meu - među

ner, nere - nego

objet - obećanje

oblas - vlast

oć, oći (prez. **ođem**) - ostaviti

odnimiti - oduzeti, odvojiti

Pallas (lat.) - Palada, pridjevnik božice Atene, kao jake i hitre djevice

podobati - zasluživati

praviti - kazati, govoriti, pripovijedati

razdiljati - razdvojiti

saj - v. **si**

satvor - stvorenje; čin, djelo

satvoriti - učiniti, stvoriti; otvoriti

si, sa, se - ovaj, ova, ovo; taj, ta, to

slove - v. **sluti**

sluti (prez. **slovu / slovem**) - biti na glasu, sloviti

smeća - smutnja, nepravilica

Pirna drama

smiljen'je - samilost

spražiti - sažeći, spržiti

toli - toliko

trudan - težak; umoran

ufaje - nadajući se, ufajući se

uhiliti - oteti, lišiti

Venus - Venera, rimska božica ljubavi i ljepote rođena iz morske pjene na otoku Cipru (grč. Afrodita)

vil(a) - vila; draga, djevojka

vim - znam; v. **viti**

viti - (prez. **vim**) - znati

zač - zašto; jer